

Povezanost indeksa sreće s razvojem društva

Štojs, Lidija

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:695005>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

LIDIJA ŠTOJS

**POVEZANOST INDEKSA SREĆE SA
RAZVOJEM DRUŠTVA**

Završni rad

Pula, 2019.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković“

LIDIJA ŠTOJS

**POVEZANOST INDEKSA SREĆE SA
RAZVOJEM DRUŠTVA**

Završni rad

JMBAG: 0303071066

Studijski smjer: Marketinško upravljanje

Predmet: Ekonomska sociologija

Mentor: doc. dr. sc. Saša Stjepanović

Pula, kolovoz, 2019.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Lidija Štojs, kandidatkinja za prvostupnika ekonomije, ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____ 2019. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Lidija Štojs, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Povezanost indeksa sreće sa razvojem društva“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____

Potpis

SADRŽAJ

UVOD	1
1. SREĆA – DEFINIRANJE I POVEZANOST SA DRUŠTVOM.....	2
1.1. Svjetska baza sreće.....	6
1.2. Društveno blagostanje i sreća.....	6
1.3. BDP kao mjera sreće.....	9
2. INDEKS SREĆE	11
2.1. Globalno mjerenje zadovoljstva (sreće) – skale i indeksi.....	13
2.2. Nacionalni indeks sreće.....	16
3. ANALIZA INDEKSA SREĆE	17
3.1. Analiza globane sreće.....	17
3.2. Sreća međunarodnih migranata.....	22
3.3. Analiza indeksa sreće – primjer Republika Hrvatska	25
ZAKLJUČAK.....	30
POPIS LITERATURE	34
POPIS SLIKA.....	37
POPIS GRAFIKONA.....	38
POPIS TABLICA.....	39

UVOD

Tema ovog završnog rada je Povezanost indeksa sreće sa razvojem društva.

Cilj rada je objasniti povezanost indeksa sreće sa razvojem društva.

Svrha rada je upoznavanje s aktualnim problemima koji utječu na razvoj sreće u društvu, odnosno u svijetu općenito.

U radu se tvrdi da je sreća oduvijek prevladava u društvu kao pozitivna emocija i odraz našeg zadovoljstva određenim područjem našega života. U širokom smislu sreća se povezuje sa nečim dobrim, sa kvalitetom življenja i blagostanjem društva pa da bi se navedeno opravdalo u radu, koji se nakon uvodnog dijela sastoji od tri glavna dijela, u kojima će biti provjerena i dokazana valjanost tvrdnje.

Stoga, u prvom dijelu rada će biti definirana sreća i njena povezanost sa društvom. Nadalje će biti riječi o Svjetskoj bazi sreće, o povezanosti društvenog blagostanja i sreće te o BDP – u kao mjeri sreće.

U drugom dijelu rada će biti definirani indeksi sreće, globalno mjerenje zadovoljstva (sreće) putem skala i indeksa te će biti definiran i objašnjen nacionalni indeks sreće (NIS).

U trećem dijelu rada pažnja je usmjerena na analizu indeksa sreće na temelju posljednjih izvješća o sreći u svijetu, pa će biti analizirana globalna sreća, sreća međunarodnih migranata i na poslijetku, u zadnjem potpoglavlju rada biti će analizirana sreća na primjeru Republike Hrvatske.

Prilikom izrade rada korištena je metoda deskripcije, metoda analize i sinteze, matematička metoda, povijesna te metoda komparacije.

1. SREĆA – DEFINIRANJE I POVEZANOST SA DRUŠTVOM

Pojam sreća se danas koristi na različite načine. U društvu je sreća emocija koju karakterizira zadovoljstvo, ali ono što je važno za navedeni pojam je to da u širokom smislu znači nešto dobro. „U tome značenju često se primjenjuje kao sinonim za izraze poput "dobrobiti" i/ili "kvaliteta življenja", pri čemu se podjednako odnosi na individualno i na društveno blagostanje. Sreća u užem smislu predstavlja individualno subjektivno uživanje i zadovoljstvo životom, odnosno stupanj u kojem pojedinac svoj cjelokupni život doživljava povoljnim, ugodnim.“¹ Sreća i zadovoljstvo su dva različita pojma koji se često poistovjećuju, međutim prevladava razlika među njima, jer sreća podrazumijeva osjećaje radosti prožete zadovoljstvom i ugodom u određenim područjima života poput posla, zdravlja, ljubavi, obitelji te drugog.² Prema Morrisu zadovoljstvo je dugotrajnije od sreće koja je ustvari trenutni osjećaj u trenutku kada nam se dešava nešto dobro.³

Društvo za procjenu sreće koristi informacije kojima mjeri koliko mu se sviđa život koji živimo (afektivna stanja) te procjenjuje da li imamo ono što želimo i koliko smo zadovoljni, odnosno nezadovoljni time (kognitivna komponenta). Prema navedenom postoje dvije komponente sreće.

Osnovne komponente sreće su:⁴

- hedonička razina afekta sreće ili dobrobiti: predstavlja stupanj ugodnosti raznih vrsta doživljenih afektivnih stanja u određenom razdoblju, i
- životno zadovoljstvo: baza mu je kognitivna komponenta kod koje se procjenjuje stupanj zadovoljstva naših potreba i želja.

Hedonizam pretpostavlja da su naše „aktivnosti motivirane željom za postizanjem užitka i izbjegavanje neugode. Subjektivna ili hedonistička dobrobit nije samo fizički hedonizam nego obuhvaća sve dobre i loše aspekte života. Subjektivna dobrobit često se upotrebljava kao sinonim za sreću a definira se kao kognitivno vrednovanje života

¹ Tadić, M., *Što mjerimo kada mjerimo sreću? Metodološki izazovi istraživanja sreće*, Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Vol. 20 No. 2 (112), 2011., (str. 317-336), str. 317.-318., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

² Morris, D., *Što je sreća*, Algoritam, Zagreb, 2005., str. 4.

³ Ibidem, str. str. 5.

⁴ Tadić, M., op.cit., str. 318.

koji je ispunjen ugodnim emocijama a bez neugodnih emocija.“⁵ Subjektivna dobrobit obuhvaća kognitivnu i afektivnu komponentu, pa se postavlja pitanje da li je globalno zadovoljstvo životom zbroj zadovoljstava pojedinim područjima našega života. Odgovor je negativan jer nisu sva područja ljudskog života podjednako važna a ljudi se upravo razlikuju po tome koliku važnost pridaju određenom području. Sreća društva i pojedinaca oduvijek su bila pitanja brojnih znanstvenika, odnosno uvijek se postavljalo pitanje što čini sreću pojedinaca i društva. Odgovori na navedeno su različiti. Nekada je za sreću bilo dovoljno malo, ljudi su bili skromni, bili su sretni ako su imali dostatna sredstva za preživljavanje poput hrane, dok današnju sreću obilježavaju sve veće i raznolike potrebe društva u skladu sa promjenama koje su evolucijom društva nastupile.

Društvo je „skup međuodnosa koji povezuju pojedince.“⁶ Društva se općenito dijele na predmoderna i na moderna industrijska društva.

U predmoderna ljudska društva spadaju:⁷

- lovačko – sakupljačka društva (sredstva za preživljavanje stječu lovom, ribolovom, razlike u položaju čine samo dob i spol, danas su na pragu potpunog nestanka),
- poljoprivredna društva (malene seljačke zajednice bez gradova, žive od poljodjelstva, danas gube entitet),
- pastirska društva (bave se uzgojem životinja s ciljem preživljavanja, danas postoje uglavnom unutar većih država a njihovi tradicionalni oblici života su ugroženi) i
- neindustrijske civilizacije (utemeljene na poljoprivredi, postoje gradovi koji su obilježeni razvojem trgovine i manufakture, obilježava ih velik broj stanovništva ali i velike nejednakosti među klasama).

Pojavom industrijalizacije uništeni su tradicionalni predmoderni oblici društava te je nastalo industrijsko ili moderno društvo. Industrijalizacija podrazumijeva pojavu modernosti, razvoj strojeva i razvoj tehnologije. Industrijska tehnologija utječe na

⁵ Rijavac, M., Miljković, D., Brdar, I., *Pozitivna psihologija*, IEP – D2, Zagreb, 2008., str. 48. – 49.

⁶ Giddens, A., *Sociologija; Prema 4. engleskom izdanju*, Globus, Zagreb, 2007., str. 46.

⁷ Ibidem, str. 34.-35.

ekonomski razvoj zemalja (dolazi do podjele zemalja na nerazvijene, zemlje u razvoju i na nerazvijene zemlje) ali i na promjene u življenju društva.

Glavni čimbenici koji su utjecali na promjene u društvima su fizički okoliš (ljudi organiziraju svoj život prema klimatskim uvjetima), politička organizacija (u predmodernim društvima je utjecaj politike na život ljudi bio minimalan dok je danas jako izražen), kulturni čimbenici (religijski sustav, vođe, komunikacijski sustav), ekonomski čimbenici (danas se širi proizvodnja i akumulira se bogatstvo, nekada je proizvodnja bila statična jer je bila potrebna samo za zadovoljavanje uobičajenih potreba, dok danas kapitalizam promiče stalni razvoj tehnologije i tehnoloških inovacija uz pomoć koji se stvaraju novi oblici komunikacije (radio, televizija, internet, mobiteli), što utječe na razmišljanje i na doživljavanje svijeta oko sebe, moderniziran način proizvodnje).⁸ Za današnji svijet je karakterističan ubrzan način življenja koji je posljedica globalizacijskih promjena. Razvoj tehnologije, promjene na radnim mjestima, želja za stjecanjem profita, povećane potrebe za stvarima razne namjene, za luksuzom te drugo doveli su do narušavanja okolišne ravnoteže, do narušavanja međuljudskih odnosa, nedruštvenosti, izolacije, kapitalističkog izrabljivanja radnika te drugog čime se u velikoj mjeri utjecalo na ljudsku sreću. Danas postoje jasno definirani čimbenici po kojima se određuju rezultati sreće društva o čemu će biti više riječi u drugom poglavlju koje se bavi indeksom sreće kojim se mjeri sreća cjelokupnog društva određene zemlje.

Sreća je, „jasno, subjektivan osjećaj. Ovisi o životnim okolnostima, ali i o našoj osobnosti, strukturi ličnosti, o tome kako gledamo na stvari u vlastitom životu. Ipak, neke varijable bitne za sreću itekako su mjerljive. Sreću povećava zajedništvo i osjećaj pripadnosti, povezanost s ljudima, na sreću utječe i novac, zdravlje, sloboda, povjerenje koje osjećamo prema ljudima i institucijama.“⁹ Zemlje koje su najsretnije karakterizira povezanost, zajedništvo i potpora među stanovnicima (npr. skandinavske zemlje: Finska i Danska). U takvim socijalnim država stanovništvo ima brojne pogodnosti vezane za obrazovanje djece, liječenje koje je dostupno i besplatno za svakoga, uslijed čega dolazi do zadovoljstva koje povećava razinu sreće kao emocije.

⁸ Ibidem, str. 42. - 44.

⁹ Devčić, K., *Ekskluzivno Meik Wiking; On zna koja je tajna sreće i zašto su Danci najsretniji; 'Imao sam vrlo visoku plaću, dobre radne uvjete, ali dao sam otkaz i ostavio sve to iza sebe'*, Jutarnji.hr, 2018., dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/kultura/knjizevnost/on-zna-koja-je-tajna-srece-i-zasto-su-danci-najsretniji-ima-sam-vrlo-visoku-placu-dobre-radne-uvjete-ali-dao-sam-otkaz-i-ostavio-sve-to-iza-sebe/7020984/> (18.07.2019.)

Osim navedenog na sreću utječe i ne/zaposlenost stanovništva, visina plaće, odnosno dohotka, sigurnost, sloboda, stabilnost i mir u državi, zdravlje, aktivnosti pojedinaca, socijalne mreže, odnos prema okolišu te brojni drugi čimbenici. Da bi se bolje razumio pojam sreće u nastavku će biti riječi o povezanosti iste sa blagostanjem koje se u sociologiji poistovjećuje sa pojmom životnog standarda ili povećanja kvalitete života stanovnika, koji se u literaturi različito definiraju. Navedeni pojmovi dio su konceptualnog modela progresa društva koji je prikazan na slici 1. Na slici 1. je vidljivo da se pojam progresa društva odnosi na poboljšanje kvalitete života stanovništva na što utječe povećanje ukupnog blagostanja koje podrazumijeva zadovoljavanje temeljnih životnih, materijalnih i nematerijalnih potreba, aktivno djelovanje u društvu te poštivanje osobnih ciljeva.

Slika 1.: Model progresa društva

Izvor: Frajman-Ivković, A., *Progres društva vođen subjektivnim blagostanjem: indeks sreće građana*, Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2012., str. 93., dostupno na: http://www.efos.unios.hr/afrajman/wp-content/uploads/sites/49/2013/04/Doktorska-disertacija_Frajman-Ivkovic.pdf (18.07.2019.)

Povećanje ukupnog blagostanja ima svoju objektivnu i subjektivnu dimenziju. Objektivno blagostanje uključuje pojam ekonomskog razvoja (ima dvije dimenzije: ekonomsku i neekonomsku) i životne uvjete dok se subjektivna dimenzija odnosi na percepciju stanovnika o blagostanju. Dimenzije subjektivnog blagostanja čine prethodno definirani pojmovi: sreća kao afektivno stanje i životno zadovoljstvo kao kognitivna komponenta.

1.1. Svjetska baza sreće

Svjetska baza podataka o sreći predstavlja arhivu rezultata istraživanja o subjektivnom uživanju u životu. Ona objedinjuje rezultate mnogih studija i pruža osnovu za sintetički rad.¹⁰ Svjetsku bazu sreće osnovao je Ruut Veenhoven (rođ. 1942.) koji je studirao sociologiju, a također je akreditiran u socijalnoj psihologiji i socijalnoj seksologiji, a danas je profesor Društvenih uvjeta za ljudsku sreću na Sveučilištu Erasmus u Rotterdamu u Nizozemskoj i na Sveučilištu North - West u Južnoj Africi. Veenhoven je direktor Svjetske baze podataka o sreći i urednik časopisa *Journal of Happiness Studies*. Veenhovenova trenutna istraživanja odnose se na subjektivnu kvalitetu života.

1.2. Društveno blagostanje i sreća

Prethodno je navedeno da je sreća sinonim za dobrobit koju povezujemo sa društvenim blagostanjem. Blagostanje ovisi o „veličini nacionalnog dohotka i njegovoj raspodjeli u društvu. Što je veći nacionalni dohodak, to je veće opće blagostanje. Britanski ekonomist Arthur Cecil Pigou (1877.–1959.) utemeljitelj je ekonomije blagostanja. Smatrao je da se blagostanje mjeri ukupnim zbrojem zadovoljstava što ih pojedinac doživljava uporabom raspoložive količine dobara.“¹¹ Prema Pigou se ekonomsko blagostanje sastoji od zadovoljstva i nezadovoljstva kojima je zajednička

¹⁰ *World Database of Happiness: Archive of research findings on subjective enjoyment of life, Structure of the collections*, dostupno na: <https://worlddatabaseofhappiness.eur.nl/> (19.07.2019.)

¹¹ *Gospodarstvo*, str. 116., dostupno na: http://www.udzbenici.com/U/prof/PiG/1_Upoznavanje_gospodarstvo.pdf (18.07.2019.)

mjera novac. Uspostava pravednije raspodjele cilj je njegove teorije, transferiranje dohotka od bogatih prema siromašnima je jedini put k većem blagostanju. Prema zakonu opadajuće korisnosti povećanje dohotka bogatašu donosi manje zadovoljstva i korisnosti nego siromahu.¹² Općenito, sa ekonomskog stajališta, blagostanje znači bogatstvo koje podrazumijeva uspješan ekonomski rast. Pravilnom preraspodjelom resursa smanjili bi se problemi siromaštva, odnosno jaz između bogatih i siromašnih te problemi preraspodjele dohotka, koja je bitna zbog dodanog iznosa dohotka koji prvenstveno jako puno znači siromašnim nego bogatim ljudima. „Dva su ekstremna pristupa u rješavanju problema preraspodjele. Prvi je ekstremni pristup potpuno centralizirana planska privreda, gdje birokracija donosi odluke isključujući potpuno utjecaj tržišta (centralno planiranje). Drugi je laissez – faire pristup u kojem tržište i samo tržište rješava problem raspodjele, isključujući potpuno bilo kakvu državnu intervenciju. Između ova dva problema postoji više oblika suradnje tržišta i države u procesu raspodjele i preraspodjele dohotka radi maksimiziranja društvenog blagostanja. U osnovi se odluke prepuštaju tržištu, a država nastoji ispraviti njegove nedostatke (nesavršenost tržišta, eksternalije, asimetričnost informacija).“¹³ Preraspodjelom dohotka društvo će napredovati, pa će društvo biti sretnije i karakterizirat će ga bolji životni standard, posebno u današnjem kapitalističkom sistemu u kojemu je običan radnik u odnosu na radnike sa vrhovnih pozicija u puno nepovoljnijem položaju zbog prevelike razlike u ostvarenom dohotku, pa je zbog toga i nesretniji. Ekonomijom blagostanja se žele pronaći načini i kriteriji za ocjenu ekonomske efikasnosti gospodarstva kroz ocjenjivanje djelotvornosti alokacije resursa.

Vođeni nevidljivom rukom tržišta pojedinci svoje interese ostvaruju kroz povećanje blagostanja, ali ne samo na svoju korist već na korist cijele zajednice. Stoga se pribavljanju javnih dobara ne govori sustavno već nego samo ako to zahtijevaju okolnosti. A. Smith se općenito oslanjao na tržišne mehanizme ali je ipak vidio da je u nekim djelatnostima potrebna državna intervencija. Smith državu smatra vladarom koji ima svoje dužnosti.

¹² Petak, Z., *Javna dobra i političko odlučivanje*, Hrvatska politologija, Fakultet političkih znanosti sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2001., str. 90.

¹³ Babić, M., *Darivanje, preraspodjela i blagostanje*, Ekonomski fakultet sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2005., str. 339-340, dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

Prva dužnost vladara je „dužnost da zaštiti društvo od nasilja i upada drugih neovisnih društava može se izvršavati samo preko vojne sile. Druga obveza je zaštita svakog člana društva od nepravde, dok se treća dužnost vladara odnosi na izdržavanje javnih ustanova i javnih radova poput cesta, mostova, kanala, luka, škola, pošte, osiguravajućih društava i korporacija.“¹⁴ Vidljiva su odstupanja od njegove nevidljive ruke i laissez fairea, jer Smith ukazuje da pojedine potrebe ne treba zadovoljavati preko tržišnih mehanizama. Smith uočava problem alokacije pojedinih vrsta dobara kod kojih profit od prodaje ne pokriva troškove. Prema njemu se ne trebaju javni radovi financirati iz državnog proračuna već se financijska sredstva za javne radove trebaju nadomjestiti iz poreza na dohodak stanovništva koje će teret snositi zbog koristi koju društvo ostvaruje od javnih radova države. Naplatom korisničke naknade država bi intervenirala na tržište te usmjeravala resurse učinkovito. Tržište je najbolji medijator takvog plaćanja a uloga vladara ogleda se u uređivanju vlasničkih prava i ugovora na temelju kojih se provode tržišne transakcije.

Nasuprot Smithovoj teoriji, Mazolinijeva teorija javnih dobara eliminira kategorije potrošačevog viška. U slučaju javnih dobara svaki pojedinac plaća cijenu koja je jednaka njegovoj vlastitoj procjeni njegove korisnosti. Nedjeljivost javnih dobara zahtijeva potrebu uspostave jedinstvene cijene potpuno drugačije nego u privatnoj tržišnoj ekonomiji. Svaka ekonomska jedinica raspoređuje svoje resurse s obzirom na efekt maksimalne korisnosti na način da svaka jedinica ukupne količine dobara ima jednaki stupanj granične korisnosti.

Za mjerenje blagostanja promatraju se mogućnosti kućanstava, pojedinaca, poduzeća i države kroz ostvarenu razinu dohotka i potrošnje, te se promatra da li stanovništvo živi iznad granice siromaštva.

Blagostanje pojedinca definira se „na različite načine i dinamični je proces, ali u osnovi osim zdravlja i materijalne sigurnosti, podrazumijeva dobre socijalne kontakte i mogućnosti ostvarenja pojedinca kroz obiteljske, radne, političke odnose, kao i interakciju s prirodom. Osim objektivnih uvjeta, potrebno je i subjektivno zadovoljstvo tim uvjetima.“¹⁵ Pokazatelji blagostanja u nekoj državi su uglavnom razina BDP-a,

¹⁴ Petak, Z., op.cit., str. 48.

¹⁵ Despot, S., *Zaboravimo BDP, budućnost je u ekonomiji sreće*, Tportal.hr, 2015., dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/zaboravimo-bdp-buducnost-je-u-ekonomiji-srece-20150829> (19.07.2019.)

sigurnost, povjerenje u učinkovitost javnih institucija, političke slobode, socijalna jednakost, također tu spadaju građanski i međunarodni konflikti te nepoštivanje demokratskog ponašanja.

1.3. BDP kao mjera sreće

BDP je mjera koja se najčešće koristi na nacionalnoj razini mjerenja sreće i kvalitete života društva. „Bruto domaći proizvod kao mjera uspjeha neke ekonomije stvoren je u svjetlu velike depresije i Drugog svjetskog rata kako bi donositelji odluka mogli mjeriti ekonomske performanse gospodarstva. Ustanovljavanje BDP-a bio je ogroman korak za to vrijeme i vrlo je korisna ekonomska mjera koja je opstala daljnjih 80 godina. Međutim, BDP predstavlja samo ukupnu tržišnu vrijednost svih finalnih proizvoda i usluga proizvedenih u državi u danom vremenskom periodu te stoga BDP, svjesno je sve više ekonomista, može biti tek potencijal i ekonomska osnovica za mjerenje ukupnog progresa koji podrazumijeva opće blagostanje društva.“¹⁶ Najprosperitetnije zemlje su one zemlje kod kojih građani ostvaruju visok stupanj sreće, zdravlja i slobode, a ne one zemlje koje imaju visoku razinu BDP-a. Heterogenost svijeta u razvoju i kompleksnosti razvojnog procesa diktiraju kakva razvojna ekonomija treba biti da bi došlo do rasta jedne zajednice odnosno države. Ono je područje prepuno novih teorija i novih podataka koji nekad potvrđuju, a nekad osporavaju tradicionalne poglede na svijet. Kako god, krajnji je cilj u konačnici uvijek isti, edukacija i pomoć pri shvaćanju razvojne ekonomije u svrhu poboljšanja životnog standarda odnosno materijalnog života stanovništva.

Kao mjerilo sreće i dobrobiti BDP se često koristi u literaturi, ali nije uvijek sigurno mjerilo navedenoga jer nekada se kvaliteta života društva može smanjiti bez obzira na rast BDP-a, odnosno posjedovanje veće količine novaca ne mora značiti i veću sreću ljudi, pa se slijedom navednog počelo proučavati što dovodi do zadovoljstva i sreće kod ljudi i čime se može mjeriti blagostanje. Na takav način je nastalo novo istraživačko područje koje je nazvano ekonomija blagostanja.

¹⁶ Ibidem

Ekonomija sreće „ne teži zadovoljiti interes kapitala nego pojednostaviti život u lokalnoj zajednici i usrećiti svakog njezina člana. Stanje se može popraviti ili odozgo - djelovanjem lokalnih vlasti, ili odozdo – od inicijative samih građana. Ta inicijativa odozdo sve je raširenija u Hrvatskoj preko udruga za solidarnu razmjenu i sličnih inicijativa.“¹⁷ Jedna od inicijativa na području Republike Hrvatske je udruga MakeMake koja stavlja naglasak na promoviranje održivog razvoja lokalne zajednice a jedna od najutjecajnijih osoba koja sudjeluje u radu iste je Anita Frajman Ivković, autorica doktorske disertacije korištene u uvome radu pod nazivom „Progres društva vođen subjektivnim blagostanjem: indeks sreće građana“ u kojemu je autorica izvršila mjerenje subjektivnog blagostanja te došla do indeksa sreće u gradu Osijeku. Ispitivanje je izvršeno na temelju upitnika, na 1000 ispitanika, 2014. godine. Građani Osijeka su prema rezultatima istraživanja u navedenoj godini bili najzadovoljniji pod indeksom zdravlje i obitelj dok su najmanje bili zadovoljni javno političkim okruženjem. Zbog nezadovoljstva uzrokovanog masovnom nezaposlenošću, u Osijeku, ali i u cijeloj Hrvatskoj, stanovništvo je bilo prisiljeno napustiti državu te potražiti bolje životne uvjete koje su im ponudile europske države, posebno Irska, Njemačka, Austrija, Italija te druge zemlje.

¹⁷ Ibidem

2. INDEKS SREĆE

Životna sreća društva se može mjeriti u globalnoj dimenziji i na nacionalnoj dimenziji na temelju subjektivnih užitaka i zadovoljstva na temelju skala koje se koriste kod indeksa za mjerenje zadovoljstva, odnosno sreće.

Uz globalno zadovoljstvo životom, „zadovoljstvo pojedinim područjima može dati dodatne informacije o specifičnim aspektima nečijeg života koji mogu biti loši i dobri. Ljudi mogu biti zadovoljni u većini područja, a zbog utjecaja samo jednog područja ipak mogu biti sveukupno nezadovoljno. Zbog toga je važno ispitati globalnu procjenu, a ne jednostavno zbrojiti procjene zadovoljstva pojedinim područjem. Globalna procjena zadovoljstva životom više je povezana s područjima koja su nam važnija, nego s manje važnim područjima.“¹⁸ Zadovoljstvo se može mjeriti na raznim aspektima života, a najzastupljeniji aspekti u globalnim mjerenjima su zadovoljstvo poslom, zdravljem i obiteljsko zadovoljstvo. Navedeni aspekti su podložni društvenim promjenama pa se promatraju kao pokazatelji kvalitete življenja.

Poslovno zadovoljstvo odnosi se na zadovoljstvo poslom kojim se bavimo. S obzirom na to da se na poslu provodi veliki dio našeg vremena jako je važno kako se na tom poslu osjećamo, pa je doživljavanje pozitivnih emocija značajka zadovoljstva poslom. U takvom stanju zaposlenik bolje rješava probleme i donosi dobre odluke, kreativan je, velikodušan, spreman je na suosjećanje i na pomoć. Zadovoljstvo poslom može utjecati i na mentalno zdravlje i na odnose sa prijateljima i ukućanima, pa ukoliko smo nezadovoljni tada se osjećamo nesretno, isfrustrirano, širimo negativno raspoloženje u našem okruženju.

Zdravstveno zadovoljstvo je promjenjive naravi u kasnom modernom dobu koje je karakteristično po bolestima. „Dugotrajno nezadovoljstvo djeluje na preveliku podražljivost, odnosno reaktivnost na stres, što nepovoljno djeluje na tlak i smanjuje imunitet. Sretni ljudi više se brinu za svoje zdravlje i bolje se suočavaju s prijetećim informacijama.“¹⁹ Stresa, anksioznost, nesanica, depresija, umor i kronične bolesti

¹⁸ Rijavac, M., Miljković, D., Brdar, I., op.cit., str. 50. – 51.

¹⁹ Ibidem, str. 68.

(artritis, karcinom) postojale su i ranije, međutim, danas štete ljudskom zdravlju više nego ikad prije.

Istraživanjem zdravlja i klasne pripadnosti ustanovljeno je da su pojedinci na višem socioekonomskom položaju zdraviji i da duže žive od onih na nižoj društvenoj ljestvici.²⁰ Zdravstvena nejednakost između najbogatijih i najsiromašnijih pripadnika društva se sve više povećava. Utjecaji koji djeluju na nastanak bolesti su društveni, gospodarski, ekološki i kulturni, a osnovni uzroci su nezaposlenost, loši uvjeti obrazovanja i stanovanja, nizak dohodak i siromaštvo, previše prekovremenog rada, društvena izolacija i isključenost, život u industrijski onečišćenim područjima s lošom kvalitetom zraka, zagađenom hranom i vodom, nezdrava i loša prehrana, neodgovarajuća socijalna skrb, pretjerano pušenje, alkoholizam i narkomanija, nezaštićeni spolni odnosi, život u područjima visoke stope kriminaliteta te brojni drugi uzroci.²¹

Obitelj je „u svim društvima važna institucija koja vrlo visoko kotira na ljestvicama životnih vrijednosti.“²² Obiteljsko zadovoljstvo se usredotočuje na pitanja unutar kućanstva jedne obiteljske zajednice koja se danas sklapa dobrovoljno, a ne zbog ekonomskih razloga ili na zahtjev obitelji kao što je bilo nekada.

Suvremena je obitelj posljednjih 60-ak godina doživjela velike promjene, pa umjesto nekadašnjeg prototipa zaposlen otac, a majka kod kuće, danas se govori o pluralitetu obiteljskih oblika poput izvanbračnih zajednica, samačkih kućanstava, bračnih partnera koji žive odvojeno, novi brak nakon razvoda, slobodne izvanbračne veze.

Žene su u današnjim bračnim zajednicama postale preopterećene jer nakon posla još dodatno imaju ulogu majki što zahtijeva puno napornog truda i uzrokuje iscrpljenost. Također, zbog nedostatka slobodnog vremena za obiteljska druženja, uslijed prezaposlenosti, obitelji se međusobno emocionalno udaljavaju što rezultira svađama i nerijetko rastavama, djeca se zapostavljaju i ne može im se pružiti primjeren odgoj. Uslijed takvih okolnosti obitelji ne mogu biti sretna, odnosno zadovoljna.

²⁰ Giddens, A., op.cit., str. 145.

²¹ Ibidem, str. 148.

²² Rijavac, M., Miljković, D., Brdar, I., op.cit., str. 268.

2.1. Globalno mjerenje zadovoljstva (sreće) – skale i indeksi

Za globalno mjerenje zadovoljstva životom koriste se:²³

- **Skala zadovoljstva životom** (eng. Satisfaction with life scale, SWLS) – globalno mjeri stupanj procjene zadovoljstva na temelju 5 tvrdnji od skale „Uopće se ne slažem“ do skale „jako se slažem“, prosjekom skala dobije se stupanj zadovoljstva, pri čemu visoki rezultat znači veće zadovoljstvo, i obrnuto, niži stupanj, manje zadovoljstvo;
- **skala – Međunarodni indeks dobrobiti** (eng. International Wellbeing Index, IWI),) koja se sastoji od:
 - **Indeksa osobne dobrobiti** (eng. Personal Wellbeing Index, PWI) – PWI se sastoji od sedam čestica kojima se procjenjuje koliko je osoba zadovoljna osobnim materijalnim stanjem, zdravljem, dostignućima u životu, odnosima s obitelji i prijateljima, osjećajem fizičke sigurnosti, prihvaćanjem od okoline i budućom sigurnosti; i
 - **Indeksa nacionalne dobrobiti** (eng. National Wellbeing Index, NWI) - NWI obuhvaća šest čestica koje mjere zadovoljstvo pojedinca širom okolinom u kojoj živi, odnosno ispituje zadovoljstvo ekonomskom situacijom, okolišem, socijalnim uvjetima, vladom, biznisom i nacionalnom sigurnošću.
- **Skala psihološke dobrobiti** (eng. Psychological well-being scale) – ima 6 dimenzija kod kojih se skala kreće od odgovora „uopće se ne slažem“ do „jako se slažem“ pri čemu se promatra područje odnosa sa drugima, samoprihvatanje, osobni razvoj, kompetencije.
- **suvremne metode:**
 - **metoda uzorkovanja iskustva** – „Metodu uzorkovanja iskustva je razvio Mihaly Csikszentmihalyi koji je prije više od 40 godina započeo rad na razvijanju sistematske fenomenologije – metode koja bi omogućila dobivanje pouzdanih kvantitativnih mjera promjena u doživljenim stanjima pojedinaca za vrijeme obavljanja

²³ Tadić, M., op.cit., str. 321. – 327.

različitih aktivnosti tokom dana.“²⁴ Metoda obuhvaća iskustva i doživljaje pojedinaca u njihovom prirodnom okruženju; koristi se za dobivanje rezultata opće životne sreće.

- **Metoda rekonstrukcije dana** (eng. *Day Reconstruction Method-DRM*) – prikuplja podatke o aktivnostima pojedinaca tokom dana uz globalne procjene životnoga zadovoljstva i sreće; metoda kombinira elemente metode uzorkovanja iskustava i studije raspolaganja vremenom; osmišljena je s ciljem prisjećanja emocionalnih stanja.

Na temelju navedenih mjera mogu se dobiti rezultati globalne sreće u određenom razdoblju (trenutni, u godini dana, kroz duži niz godina, u životu općenito).

Kada se rade ispitivanja nacionalnih političkih odluka tada se postavljaju i pitanja kako dvije zemlje s istom razinom BDP-a mogu imati različite ishode ljudskog razvoja pa se tada uzimaju u obzir čimbenici Indeksa ljudskog razvoja (Human Development Index –HDI).

Indeks ljudskog razvoja (HDI) je razvijen od strane Ujedinjenih naroda da bi naglasio da ljudi i njihove sposobnosti trebaju biti krajnji kriteriji za procjenu razvoja zemlje, a ne samo gospodarskog rasta.

HDI je zbirna mjera prosječnog postignuća u ključnim dimenzijama ljudskog razvoja u koje spadaju: dug i zdrav život, znanje i pristojan životni standard. HDI je geometrijska sredina normaliziranih indeksa za svaku od navedenih dimenzija. Zdravstvena dimenzija procjenjuje se prema očekivanom trajanju života, dimenzija obrazovanja mjeri se prema godinama školovanja za odrasle (od 25 godina i više) i očekivanim godinama školovanja za djecu koja kreću u školu. Dimenzija životnog standarda mjeri se BDP-om po stanovniku. HDI koristi logaritam dohotka kako bi prikazao sve manji značaj prihoda s povećanjem BDP-a.²⁵ Najmanje razvijene regije (npr. Subsaharska Afrika, južna Azija) imaju nizak HDI, dok je kod razvijenih visok (Amerika, Sjeverna Azija, sjeverna Europa).

²⁴ Rijavac, M., Miljković, D., Brdar, I., op.cit., str. 62.

²⁵ United Nations Development Programme: Human Development Reports, *Human Development Index (HDI)*, dostupno na: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi> (18.07.2019.)

HDI ne obuhvaća sve komponente koje podrazumijevaju ljudski razvoj jer ne uzima u obzir siromaštvo i nejednakosti kao mjere koje značajno utječu na sreću društva, već se za cjelokupno dobivanje rezultata sreće društva kao mjera koristi indeks sreće planete.

Indeks sreće planete (eng. Indeks Happy Planet – HPI) predstavlja indeks za mjerenje održivog blagostanja svega što čini život društva sretnim i dugoročnim, a njegov tvorac je Nik Marks. Indeks sreće planete utvrđuje koliko dobro nacije rade na postizanju dugih, sretnih i održivih života bez stvaranja štetnih ekoloških otisaka na planet Zemlju.²⁶ Indeks HPI je važan jer se među ostalim indeksima ističe kao prvi indeks koji mjeri sreću, odnosno blagostanje koje je u vezi sa okolišem (ekološke faktore) u skladu sa održivim - dugim i sretnim životima stanovništva neke države.

Održivi razvoj čine ekološko, ekonomsko i socijalno područje.²⁷ Sva tri područja trebaju biti u sinergiji da bi došlo do održivog razvoja. Veliku ulogu u razvoju ima potrošač koji treba biti ekološki usmjeren (treba birati što će proizvoditi i kako će proizvode koristiti, zbrinjavati, reciklirati). Postavljanjem ekološke dimenzije potrošač stvara vrijednost koja povećava njegovu sreću, u području zaštite okoliša ali i njegovog zdravlja ukoliko koristi proizvode koji pozitivno utječu na njegovo zdravlje.

„Globalni se HPI bazira na tri zasebna indikatora: dva objektivna: očekivani životni vijek (UN-ov indeks ljudskog razvoja, podaci za „life expectancy“) i ekološki otisak po glavni stanovnika (EF od Global Footprint Network-a) te jednog subjektivnog – životno zadovoljstvo (Svjetska baza sreće, podaci za life satisfaction, a od 2009. godine kombinirani s Gallupovim istraživanjem).

Time se HPI računa prema formuli:

$$HPI = \frac{\text{životno zadovoljstvo} \times \text{očekivani životni vijek}}{\text{ekološki otisak} + \alpha} \times \beta$$

pri čemu su α i β konstante ($\alpha = 3,35$ i $\beta = 6,42$).²⁸

²⁶ Happy Planet Index, *About the HPI*, dostupno na: <http://happyplanetindex.org/> (21.07.2019.)

²⁷ Frajman Jakšić, A., Ham, M., Redek, T., *Sreća i ekološka svjesnost – čimbenici održivog razvoja*, Ekonomski vjesnik : Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues, Vol. XXIII No. 2, 2010, (str. 467-481.), str. 471. – 473., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (10.08.2019.)

²⁸ Frajman-Ivković, A., op. cit., str. 160.

Životno zadovoljstvo i očekivani životni vijek predstavljaju stupanj dugog i sretnog življenja u određenoj zemlji, što se u praksi naziva sretnim godinama života ili engl. Happy Years of Life.

2.2. Nacionalni indeks sreće

Prethodno je objašnjeno da se sreća najčešće mjeri na temelju BDPa ili na temelju BDP-a po stanovniku, međutim, novija istraživanja zagovaraju mjerenje ekonomskog rasta na temelju mjerenja kvalitete života koja je sastavnica sreće. Nacionalni indeks sreće u brojčanim rezultatima izražava pokazatelje kvalitete življenja određenog životnog okruženja ali i djelotvornost društva. Djelotvornost društva podrazumijeva mjerilo potreba i očekivanja stanovnika države.

„Nacionalni indeks sreće prati niz područja:

- opće zadovoljstvo životnom situacijom,
- procjena općeg zadovoljstva životnom situacijom za dvije godine,
- emotivno stanje na osnovi doživljenih emocija,
- zdravo ponašanje,
- uvjeti u radnoj (školskoj) okolini,
- zdravstveno stanje,
- osnovni uvjeti za život,
- odnos prema okolišu,
- zadovoljstvo osobnim razvojem i socijalnom okolinom.“²⁹

Rezultati Nacionalnog indeksa sreće predstavljaju prosječnu vrijednost izračuna njegovih ukupnih komponenti jedne nacije (okoliš, dobra vlast, kultura, obrazovanje, zdravlje, zajednica, vitalnost, blagostanje i životni standard), a dobiveni su na temelju ponašanja i evaluacije određenih životnih područja od strane ispitanika. Ukupnost komponenata odražava se na sreću, kvalitetu života i zadovoljstvo istim.

²⁹ Hendal Market Research, *Nacionalni indeks sreće (NIS)*, dostupno na: <http://www.hendal.hr/rjesenja.aspx?pageID=80> (18.07.2019.)

3. ANALIZA INDEKSA SREĆE

U nastavku će biti izvršena analiza indeksa sreće u globalnom i nacionalnom pogledu. U globalnom pogledu biti će prikazan indeks sreće svjetskih zemalja koje su obuhvaćene analizama godišnjih Svjetskih izvješća o sreći, dok će na nacionalnoj razini za primjer biti obrađen indeks sreće u Republici Hrvatskoj uz usporedbu sa ostalim europskim zemljama.

3.1. Analiza globalne sreće

Svake godine se, od 2012. godine, od strane Ujedinjenih Naroda izdaje Svjetsko izvješće o sreći. U Svjetskom izvješću o sreći 2017. godini analizom je obuhvaćeno 155 zemalja za koje su određene prosječne ocjene na temelju analize za razdoblje od 2014. do 2016. godine.

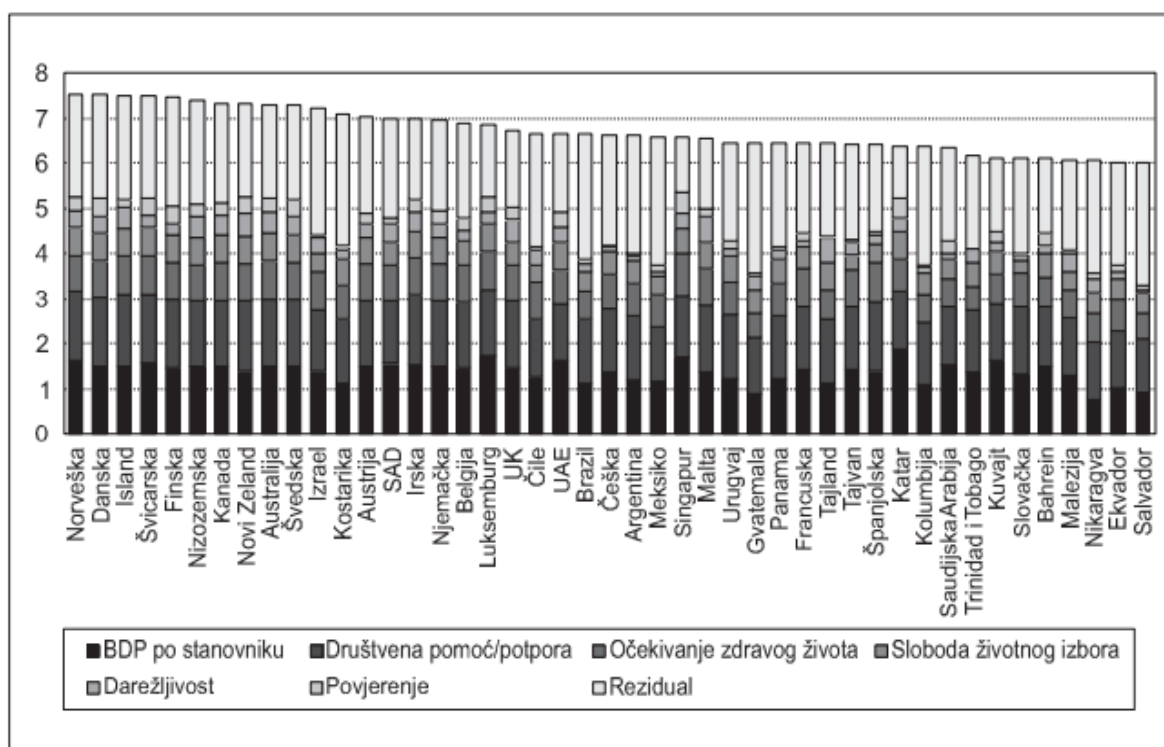
Svjetsko izvješće o sreći za 2017. godinu posvećuje posebnu pažnju društvenim temeljima sreće za pojedince i nacije. U analizi globalnih i regionalnih grafikona, kojima se prikazuje sreća raspodijeljenih odgovora na pitanja o procjeni svog života, sudjelovalo je oko 3000 ispitanika u svakoj od ukupno 155 zemalja. Na ljestvicama ocjena 0 predstavlja najgori mogući život dok ocjena 10 predstavlja najbolji mogući život. Promatrajući svijet globalno, podjelom na deset geografskih regija, dobiveni su rezultati raspodjele koji se veoma razlikuju po prosječnoj razini sreće također se razlikuju po regijama i zemljama.³⁰

Na grafikonu 1. prikazane su najsretnije zemlje u svijetu prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014. – 2016. godine). Prvih deset najsretnijih zemalja ostaju iste najsretnije zemlje koje su bile i u 2016. godini. Izmjene je imala Norveška (prosječna ocjena na skali je 7.5) koja je sa drugog skočila na prvo mjesto, zatim slijedi Danska, Island i Švicarska. Slijede Finska, Nizozemska, Kanada, Novi Zeland, Australija i Švedska.

³⁰ Helliwell, H., D., Layard, R., Sachs, J., (ur.), *World Happiness Report 2017.*, UN, 2017., dostupno na: <https://worldhappiness.report/ed/2017/> (11.08.2019.)

Čimbenici po kojima se mjeri sreća zemalja i koji se međusobno razlikuju su BDP po glavi stanovnika, dug životni vijek, socijalna podrška (temeljena na pretpostavci da se uvijek na nekoga može računati u nevolji), povjerenje (mjereno je percipiranom odsutnošću korupcije u vladi i poslu), percipirana sloboda donošenja životne odluke i velikodušnost (mjereno nedavnim donacijama). Prvih deset najsretnijih zemalja imaju visoke ocjene u području svih navedenih čimbenika.

Grafikon 1.: Najsretnije zemlje u svijetu prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014. – 2016. godine)

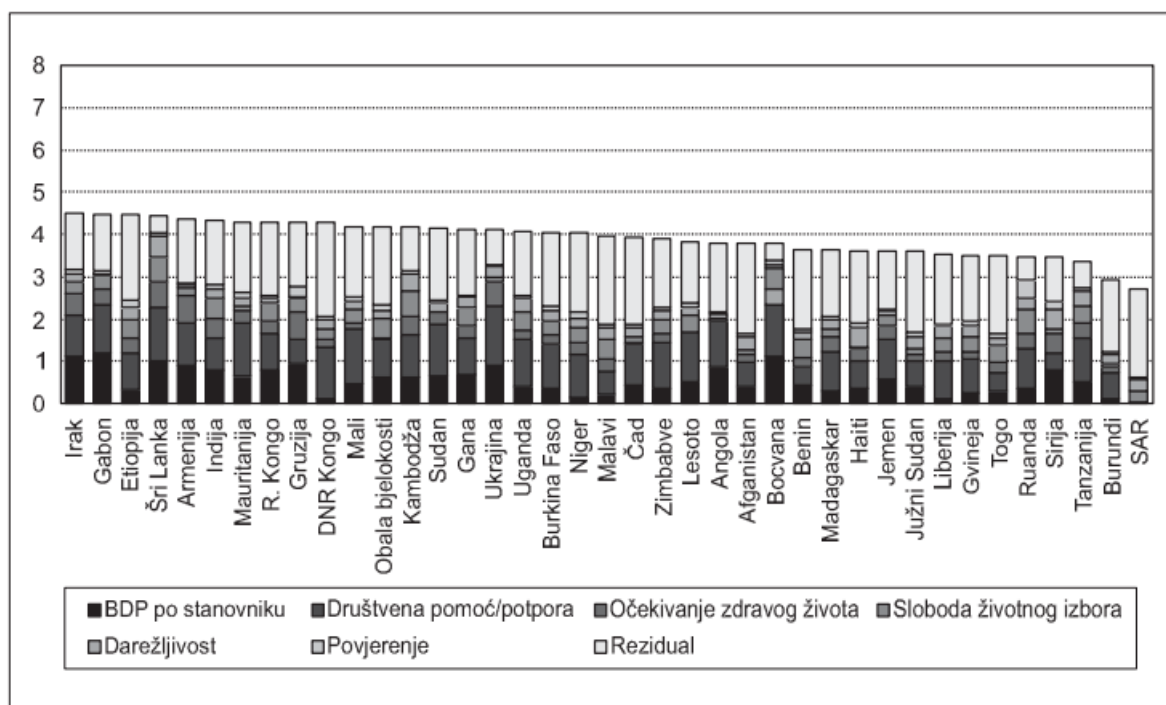

Izvor: Ralašić, T., Bogdan, Ž., *Sreća i ekonomska aktivnost*, Ekonomski pregled, Vol. 69, No. 4, 2018., (str. 350. – 395.), str. 367., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

Na grafikonu 2. prikazane su najnesretnije zemlje u svijetu prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014. – 2016. godine). Prema grafikonu najnesretnije zemlje u 2017. su SAR, Burundi, Tanzanija, Sirija, Ruanda, Togo, Gvineja, Liberija, Južni Sudan, Jemen te druge zemlje koje su redom prikazane na grafikonu 2., gledajući s desne prema lijevoj strani. Prethodno navedeni čimbenici po kojima se mjeri sreća zemalja imaju jako niske ocjene u područjima svih

čimbenika, posebno niske ocjene bilježi BDP po glavi stanovnika, društvena pomoć ili potpora, područje zdravog života te sloboda životnog izbora.

Grafikon 2.: Najmanje sretne zemlje na svijetu prema Izvješću o sreći u svijet za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014. – 2016. godine)

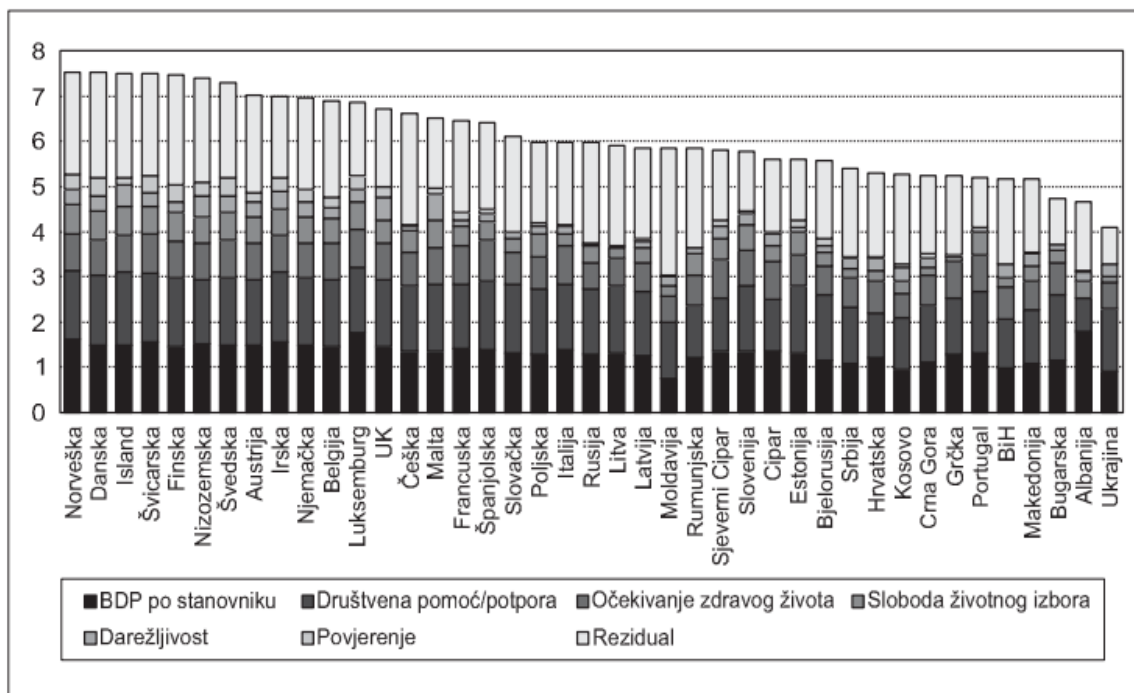
Izvor: Ralašić, T., Bogdan, Ž., *Sreća i ekonomska aktivnost*, Ekonomski pregled, Vol. 69, No. 4, 2018., (str. 350. – 395.), str. 368., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

Na Grafikonu 3. prikazane su najsretnije europske zemlje prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014.-2016. godine). Na grafikonu je vidljivo da je prvih pet najsretnijih svjetskih zemalja u skupini prvih pet najsretnijih europskih zemalja: Norveška, Danska, Island, Švicarska, Finska i Nizozemska. Nadalje slijede ove najsretnije europske zemlje: Švedska, Austrija, Irska, Njemačka, Belgija, Luksemburg, Ujedinjeno Kraljevstvo te ostale zemlje koje su prikazane na grafikonu 3.

Hrvatska je prema Svjetskom izvješću o sreći, kao europska zemlja u 2017. godini bila na 77. mjestu od ukupnog broja zemalja (prosječna ocjena indeksa sreće je bila 5.3) te je pripadala skupini manje sretnih zemalja. Sretnije zemlje od Hrvatske

bile su Srbija, Bjelorusija, Estonija, Cipar, Slovenija te druge, dok su nesretnije zemlje bile Kosovo, Crna Gora, Grčka, Portugal, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Bugarska, Albanija i Ukrajina.

Grafikon 3.: Najsretnije europske zemlje prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014.-2016. godine)

Izvor: Ralašić, T., Bogdan, Ž., *Sreća i ekonomska aktivnost*, Ekonomski pregled, Vol. 69, No. 4, 2018., (str. 350. – 395.), str. 369., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

Posljednje objavljeno godišnje Svjetsko izvješće o sreći je ono iz 2018. godine. Izvješće o sreći 2018. godine analizira razinu sreće 156 zemalja svijeta i 117 zemalja kod kojih je izvršena analiza po sreći njihovih migranata. Pored dosadašnjeg rangiranja razina sreće u svijetu, u ovom izvješću je u fokusu trenutna problematika, odnosno utjecaj migracija na sreću unutar i između zemalja.³¹ Finska se po rangiranju nalazi na vrhu zemalja s najsretnijim imigrantima i najsretnijom populacijom općenito. Sreća useljenika ovisi o kvaliteti života koji trenutno žive.

³¹ Helliwell, H. F., Layard, R., Sachs, J. D. (ur.), *World Happiness Report 2018*, UN, 2018., dostupno na: <https://worldhappiness.report/ed/2018/> (11.08.2019.)

Useljenička sreća, kao i lokalna, ovisi o čitavom nizu društvenih obilježja. Zemlje s najsretnijim imigrantima nisu najbogatije zemlje, nego zemlje s uravnoteženijim skupom socijalnih i institucionalnih potpora za bolji život. U izvješću se objašnjava da je vrlo visok udio međunarodnih razlika u imigrantskoj sreći. Kada se uzmu u obzir međunarodne razlike u novom Gallupovom indeksu prihvaćanja migranata, temeljenom na lokalnim stavovima prema imigrantima. Veća vrijednost za prihvaćanje migranata povezana je s većom srećom i za imigrante i za domaće, gotovo u jednakim iznosima. U izvješću se također proučavaju migracije između ruralnih i urbanih sredina, važnost društvenih čimbenika na sreću svih populacija, bilo da su migranti ili ne, prikaz indeksa sreće u Latinskoj Americi koji ovisi o „toplini“ obitelji i drugih društvenih odnosa. U izvješću se također naglašavaju novi zdravstveni problemi koji su prijetnja sreći a to su pretilost, depresija i kriza od korištenja opijata.

Od depresije obolijevaju svi, ali kod nekih su ta stanja samo melankolična dok su kod nekih stanja depresije kronična. Kroničnih slučajeva danas ima u sve većem broju, a nastaju zbog manjka samopoštovanja i zbog osjećaja manje vrijednosti uslijed čega dolazi do potištenosti i manjka kontrole nad onim što im se u životu dešava pa čak i do izolacije.³² Uslijed depresije velik broj ljudi poseže za velikim količinama hrane (posebno nezdrave) pa dolazi do pretilosti ili čak posežu za alkoholom i opijatima što još negativnije utječe na zdravlje. Većina rezultata izvješća fokusirana je na Sjedinjene Američke Države u kojima su navedeni problemi najrasprostranjeniji.

Pojavom globalizacije sve je veći broj migranata koji su u potrazi za sretnijim životom pa se odvijaju ruralno-urbane migracije unutar zemalja te međunarodne migracije. Ruralno-urbane migracije unutar zemalja bile su veće od međunarodnih migracija, posebno u zemljama u razvoju. Od poljoprivredne revolucije ljudi se sele sa sela u gradove, ali u moderno vrijeme taj se trend naglo ubrzao. Najveći pokreti povezani s povećanjem poljoprivredne produktivnosti u kombinaciji s mogućnostima zapošljavanja dešavali su se upravo u urbanim sredinama. Glavni pokretač migracija je ostvarivanje ekonomskog rasta, prebacivanjem ljudi iz poljoprivrede niže produktivnosti u veće produktivnosti u gradovima. „U nekim se industrijskim zemljama ovaj proces odvijao dvjesto godina, a u novije vrijeme seoska i urbana migracija unutar zemalja usporava. U siromašnijim zemljama poput Kine, nedavna transformacija iz

³² Pennington, D. C., *Osnove socijalne psihologije*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2004., str. 181.

ruralnog u urbano življenje bila je dovoljno dramatična da se može nazvati „najvećom masovnom migracijom u ljudskoj povijesti“. Tijekom 1990.–2015. godine, kinesko je gradsko stanovništvo poraslo za 463 milijuna, od čega otprilike polovina su migranti iz sela u gradove. Suprotno tome, u istom je razdoblju porast broja međunarodnih migranata u cijelom svijetu iznosio 90 milijuna, manje od polovine koliko je samo ruralnih do urbanih migranata samo u Kini. Stoga je unutarnja migracija na način veličine veća od međunarodne migracije.“³³ Obje vrste migracija imaju dotiču se pitanja koja se odnose na utjecaj migranata na stanovništvo koje je primilo migrante.

3.2. Sreća međunarodnih migranata

Međunarodne migracije spasile su mnoge ljude od ugnjetavanja i od fizičke opasnosti. Oko 10 % svih međunarodnih migranata čine izbjeglice u broju od oko 25 milijuna ljudi. Dolaskom migranata izmijenila se sreća istih ali i lokalnog stanovništva.

Ono što određuje sreću imigranata koji žive u različitim zemljama i dolaze iz različitih zemalja slijedi u nastavku:³⁴

- Sreća svakog migranta ne ovisi samo o sreći mještana već i o razini sreće u zemlji podrijetla migranta. Stoga, ako migrant krene iz manje sretne u sretniju zemlju, migrant je nešto manje sretan od lokalnih stanovnika.
- Sreća imigranata bitno ovisi o tome kako mještani prihvaćaju migrante. U zemljama u kojima lokalno stanovništvo prihvaća doseljenike, doseljenici su sretniji.
- Imigranti u najsretnijim zemljama su znatno manje sretni od mještana, i obrnuto, u najmanje sretnim zemljama imigranti su sretniji od mještana.

Migranti koji su u drugoj zemlji na privremenom radu, te napuštaju svoje obitelji, pokazuju nezadovoljstvo kroz porast utjecaja negativnih osjećaja u obliku tuge, brige i bijesa, što nisu odlike sreće.

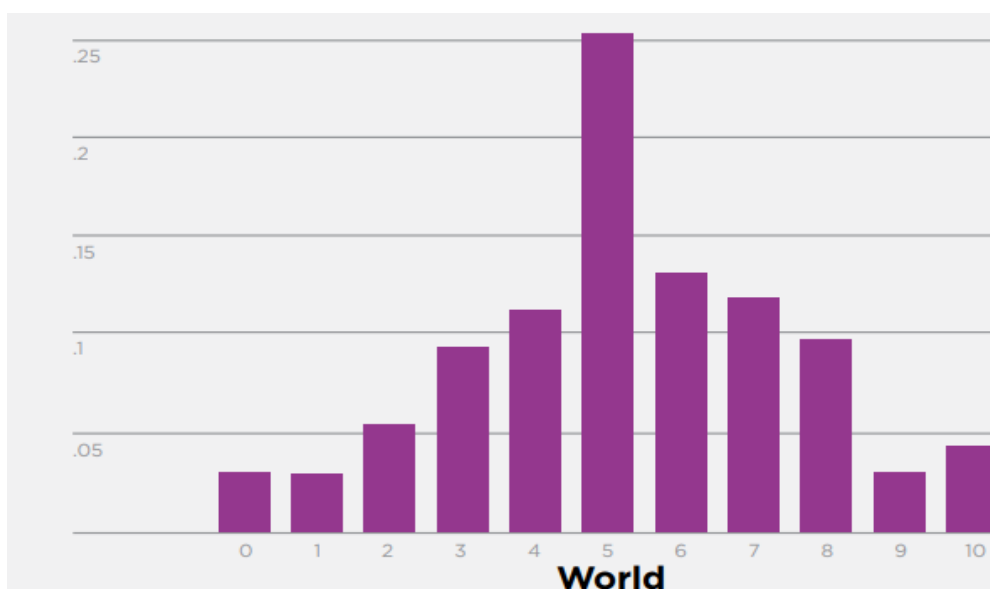
Globalna analiza procjene života širom svijeta koristi „sreću“ i „subjektivno blagostanje“ naizmjenično, mjere se pozitivni i negativni utjecaji, a dobiveni podaci se

³³ Helliwell, H. F., Layard, R., Sachs, J. D. (ur.), World Happiness Report 2018, op.cit., str. 3.

³⁴ Ibidem, str. 6. – 7.

koriste za procjenu posljedica migracije. Većina rezultata usredotočena je na nejednakosti raspodjele dohotka i bogatstva u svijetu. Na grafikonu 4. prikazana je distribucija sreće u svijetu u razdoblju od 2015. – 2017. godine.

Grafikon 4.: Distribucija sreće u svijetu

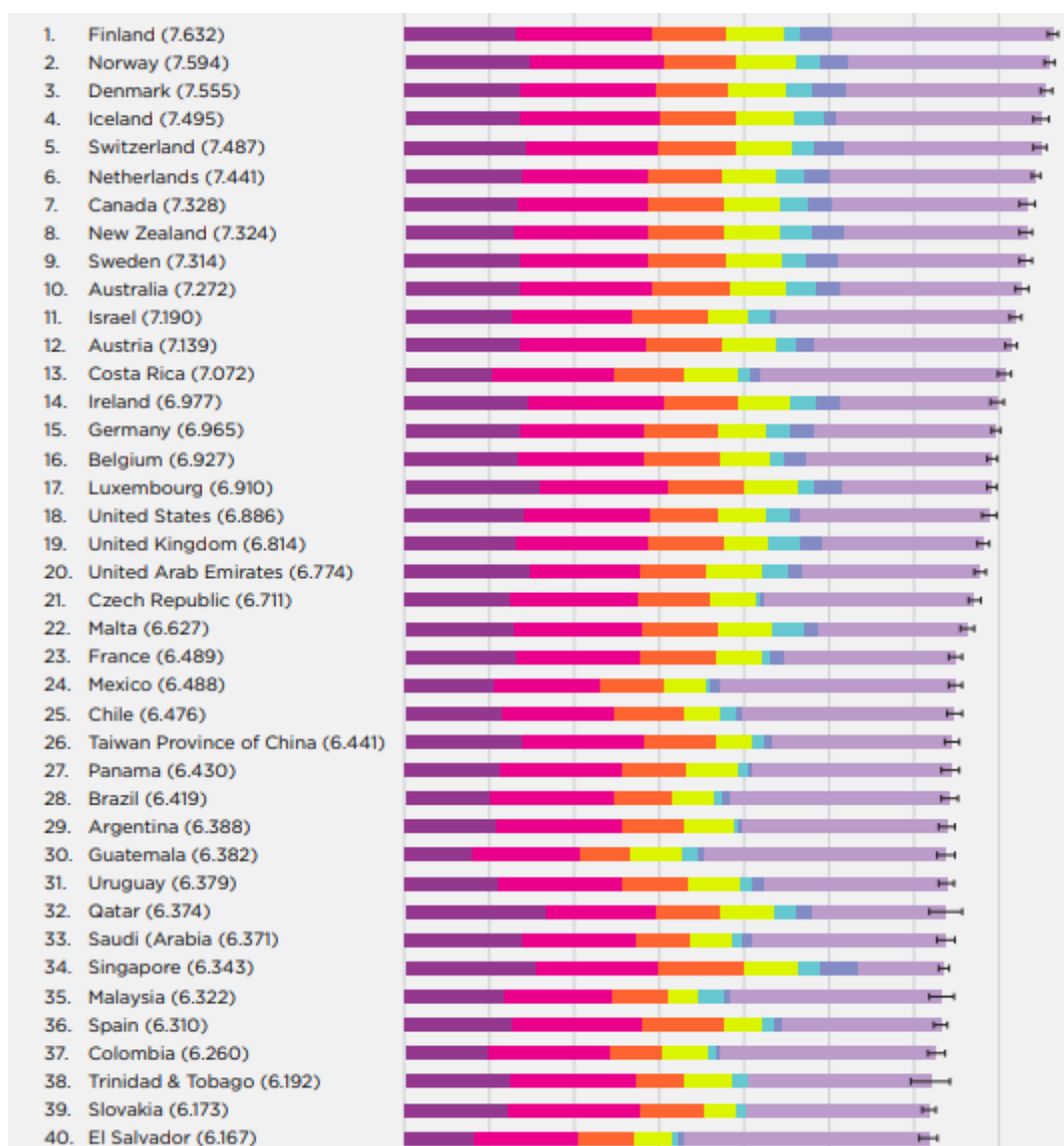
Izvor: Helliwell, H. F., Layard, R., Sachs, J. D. (ur.), *World Happiness Report 2018*, UN, 2018., str. 14. – 15., dostupno na: <https://worldhappiness.report/ed/2018/> (11.08.2019.)

Na Grafikonu 4. je vidljivo da prosječna vrijednost sreće u svijetu u razdoblju 2015. – 2017. godine iznosi 5.26, na skali od 0 – 10, što bi značilo da svijet nije sretan u mjeri u kojoj bi mogao biti, odnosno, prema ocjeni je srednje sretan. Nadalje, prema Svjetskom izvješću o sreći 2018. godine, najmanja nejednakost blagostanja je u zapadnoj Europi, Sjevernoj Americi, Oceaniji i južnoj Aziji, dok je najveća nejednakost blagostanja zabilježena u Latinskoj Americi, podsaharskoj Africi, na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi.³⁵ Rezultati procjene prosječne sreće u svijetu promatrani su na temelju analize šest ključnih varijabli koje su na grafikonu označene bojama: BDP po glavi stanovnika (ljubičasta boja), socijalna podrška (roza boja), zdrav životni vijek (narančasta boja), sloboda donošenja životnih odluka (žuta boja), velikodušnost (svijetloplava boja) i sloboda od korupcije (plava boja), ljubičastom bojom označeno je

³⁵ Ibidem, str. 14 . -15.

zaostajanje. Interval pouzdanosti dobivenih uzoraka rezultata iznosi 95 %. Na grafikonu 5. prikazano je rangiranje najsretnijih zemalja na svijetu prema Svjetskom izvješću o sreći 2018. godine, s razmatranim razdobljem od 2015. – 2017. godine.

Grafikon 5.: Rangiranje najsretnijih zemalja na svijetu

Izvor: Helliwell, H. F., Layard, R., Sachs, J. D. (ur.), World Happiness Report 2018, UN, 2018., str. 20.-21., dostupno na: <https://worldhappiness.report/ed/2018/> (11.08.2019.)

Analizom je obuhvaćeno ukupno 156 zemalja svijeta. Na Grafikonu 5. je prikazano prvih 40 najsretnijih zemalja svijeta, do koji se u razdoblju 2015. – 2017. na prvom mjestu nalazi Finska, zatim slijedi Norveška, Danska, Island, Švicarska,

Nizozemska te druge redom prikazane zemlje. „Nordijske zemlje su stabilne, sigurne i društveno progresivne. Korupcije je vrlo malo, a u policiju i političare građani imaju povjerenja.“³⁶

Zanimljivo je to da se SAD, kao jedna od najbogatijih zemalja, opet nalaze na 18. mjestu kao posljedica zdravstvene krize (epidemije pretilosti stanovništva, opioidna ovisnost, depresija). To je još jedan od dokaza da bogatstvo ne može kupiti sreću. Nesrazmjer bogatstva i sreće pokazuje kreatorima politike da prošire svoj domet i uključe druge pokazatelje za mjerenje rasta, a ne samo kroz mjerenje ekonomskog uspjeha putem BDP-a.

Zemlje koje su u istom razdoblju, 2015. – 2017. godine, bile najnesretnije su Burundi, zemlje centralne Afričke Republike, južni Sudan, Tanzania, Jemen, Ruanda, Siria te druge zemlje (nesigurnost, siromaštvo, korupcija su glavni uzroci nesreće). U analiziranim zemljama nalazila se i Hrvatska, o čijoj će sreći biti više u nastavku.

3.3. Analiza indeksa sreće – primjer Republika Hrvatska

Agencija Hendaal je u Hrvatskoj razvila Hendaalov indeks optimizma – HIO 2002. godine.

„Indeks HIO predstavlja prosječnu vrijednost šest indeksa:

- trenutnog zadovoljstva općim kretanjem gospodarskih prilika u Hrvatskoj,
- trenutnog zadovoljstva osobnom kvalitetom života,
- prognoze kako će se osobna kvaliteta života mijenjati u idućih šest mjeseci,
- prognoze kretanja gospodarskih prilika u Hrvatskoj u idućih šest mjeseci,
- zadovoljstva osobnom kvalitetom života u proteklih šest mjeseci, te
- predviđanja kako će se osobne financijske prilike mijenjati u idućih šest mjeseci.“³⁷

³⁶ Briony Harris, *These are the happiest countries in the world*, WEF, 2018., dostupno na: <https://www.weforum.org/agenda/2018/03/these-are-the-happiest-countries-in-the-world/> (18.08.2019.)

³⁷ Ralašić, T., Bogdan, Ž., *Sreća i ekonomska aktivnost*, Ekonomski pregled, Vol. 69, No. 4, 2018., (str. 350. – 395.), str. 376., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

Važnost indeksa HIO je u njegovoj mogućnosti davanja pokazatelja ukupnog društvenog stanja a također je važan kod izvlačenja koristi preko dobivenih informacija (telefonskim intervju-ima) u svrhu donošenja poslovnih odluka.

Na grafikonu 6. prikazano je kretanje HIO indeksa po mjesecima od ožujka 2002. do veljače 2016. godine.

Grafikon 6.: Kretanje HIO indeksa po mjesecima od ožujka 2002. do veljače 2016.

Izvor: Ralašić, T., Bogdan, Ž., *Sreća i ekonomska aktivnost*, Ekonomski pregled, Vol. 69, No. 4, 2018., (str. 350. – 395.), str. 377., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

HIO indeks se općenito kreće na skali od 0 (potpuni pesimist) – 100 (potpuni optimist. Na grafikonu 6. se može primijetiti da se Hendalov indeks optimizma od 2002. do 2015. uglavnom kreće oko vrijednosti od 35 – 50 pa se može zaključiti da su Hrvati na pola puta do potpunog optimizma, odnosno srednji su optimisti.

U Hrvatskoj se istraživanje kvalitete života od 2010. godine temeljilo na mjerenju putem Nacionalnog indeksa sreće koji je nastao suradnjom financijskog poslovnog mjesečnika „Banka“, osiguravajućeg društva Allianz Zagreb d.d. i agencije za istraživanje tržišta „Hendal“. Nacionalni indeks sreće Hrvatske korišten je za analizu indeksa sreće u Hrvatskoj. Općenito se mjerenje Nacionalnog indeksa sreće izražava

skalama (0-10) dok se ispitivanje provodi putem upitnika (telefonski intervju) građanima koji su stariji od 15 godina. Rezultate je objavljivao mjesečnik „Banka“ svakog mjeseca, a zadnji dostupni podaci su iz 2012. godine. U Tablici 1. nalaze se NIS rezultati za svibanj 2012. godine u usporedbi sa prošlim, prethodnim mjesecom travnjem 2012. godine te razlika u padu i rastu NIS komponenti.

Tablica 1.: NIS – mjesečna usporedba: travanj – svibanj 2012.

	Svibanj 2012.	Travanj, 2012.	Pad/Rast
Nacionalni indeks sreće (NIS)	64,91	67,58	-2,67
Zadovoljstvo trenutačnom životnom situacijom	56,45	62,36	-6,96
Procjena zadovoljstva životnom situacijom za 2 godine	61,94	68,89	-6,75
Emotivno stanje	64,83	71,59	-6,75
Zdravlje	82,36	82,26	0,10
Zdravo ponašanje	70,29	71,00	-0,71
Radna (školska) okolina	66,02	66,41	-0,39
Pristup osnovnim potrebama	59,48	62,88	-3,40
Ekološko ponašanje	54,17	52,91	1,26
Zadovoljstvo osobnim razvojem i socijalnom okolinom	71,14	70,92	0,22

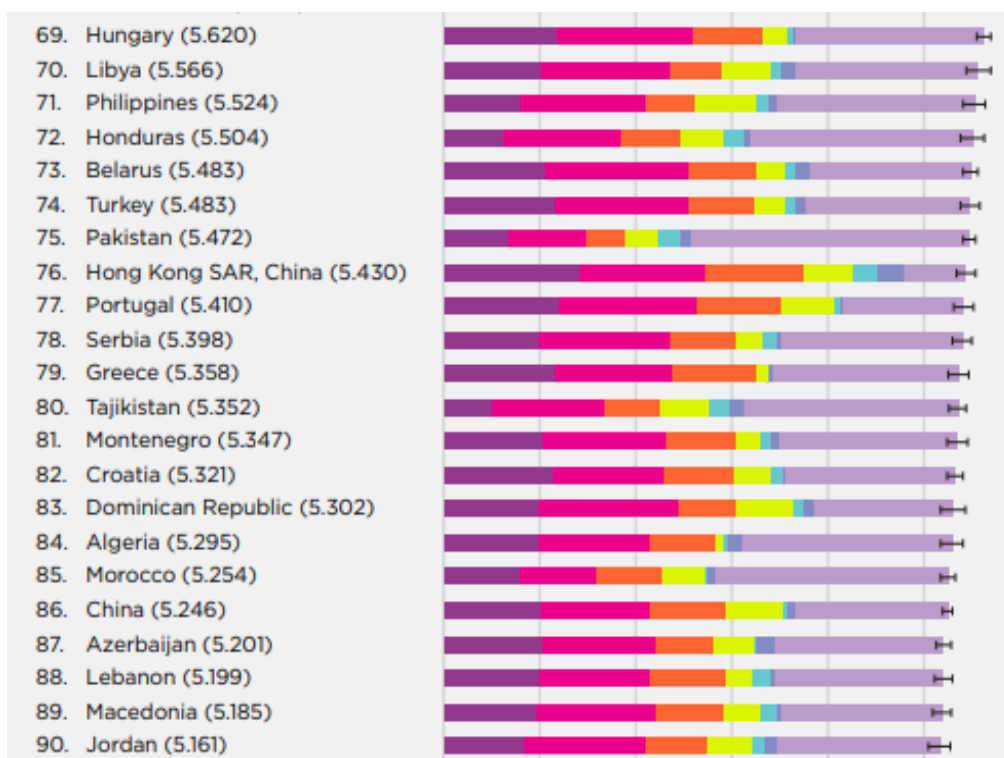
Izvor: Prilagodio autor prema: Frajman-Ivković, A., *Progres društva vođen subjektivnim blagostanjem: indeks sreće građana*, Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2012., str. 93., dostupno na: http://www.efos.unios.hr/afrajman/wp-content/uploads/sites/49/2013/04/Doktorska-disertacija_Frajman-Ivkovic.pdf (18.07.2019.)

U Tablici 1. je primjetno da rast i pad komponenti nemaju većih promjena, razlika u padu NIS-a u travnju iznosi -2,67 bodova. Od 2010. pa do 2012. rezultati NIS-a su se kretali oko 63 boda što pripada razredu 61 – 65 bodova koji se ocjenjuje ocjenom dovoljan što ukazuje na činjenicu da Hrvati nisu baš sretna nacija. Komponente u kojima su bili najzadovoljniji u svibnju 2012. su zdravlje (82,36), zadovoljstvo osobnim razvojem i socijalnom okolinom (71,14), zdravo ponašanje (70,29), radna školska okolina (66,02) dok su najmanje zadovoljni komponentama ekološkog ponašanja (54,17), zadovoljstvom trenutačnom životnom situacijom (56,45), pristupom osnovnim potrebama (59,48) i procjenom zadovoljstva životnom situacijom za dvije godine (61,94). „U Hrvatskoj koncept kvalitete života još nije dobio značajnu političku i znanstvenu pozornost, umjesto toga fokus se više stavlja na socijalnu isključenost koja

predstavlja slabljenje veza između pojedinaca i zajednice te je često povezana s nezaposlenošću, siromaštvom, zdravstvenim i obrazovnim statusom i sl.“³⁸

Analiza sreće u Hrvatskoj obuhvaćena je i UN – ovim Svjetskim izvješćem o sreći. Na grafikonu 7. prikazano je rangiranje Hrvatske prema Svjetskom izvješću o sreći 2018. godine. Vidljivo je da je 2018. bila na 82. mjestu (5.321 bodova na skali od 1 – 10) pa je u drastičnom padu u odnosu na prethodno razdoblje 2017. godine, u kojem je bila na 77. mjestu.

Grafikon 7.: Rangiranje Hrvatske prema Svjetskom izvješću o sreći 2018. godine

Izvor: Helliwell, H. F., Layard, R., Sachs, J. D. (ur.), *World Happiness Report 2018*, UN, 2018., str. 20.-21., dostupno na: <https://worldhappiness.report/ed/2018/> (11.08.2019.)

Na grafikonu 7. se može primijetiti da su u 2018. godini sretnije od Hrvatske bile slijedeće zemlje: Crna Gora, Taikistan, Grčka, Srbija, Portugal te druge prikazane

³⁸ Frajman-Ivković, A., *Progres društva vođen subjektivnim blagostanjem: indeks sreće građana*, op.cit., str. 135.

zemlje, dok su manje sretne svjetske zemlje od Hrvatske bile Dominikanska Republika, Alžir, Maroko, Azerbajdžan, Liban, Makedonija, Jordan.

Smatra se da je sreća stanje uma pa proizlazi iz nas samih. Ukoliko ne radimo na sebi i konstantno se uspoređujemo sa drugima, nećemo biti sretniji niti preseljenjem u najsretniju zemlju na svijetu. Međutim, činjenica je da osnovne egzistencijalne potrebe utječu na sreću, pa Hrvati ne mogu biti dovoljno sretni jer te potrebe u našoj državi na žalost ne mogu ispuniti zbog niskog dohotka, nesigurnosti zaposlenja i nepovjerenja u državu, uslijed čega žive u strahu od neizvjesne budućnosti. Sve navedeno utječe na manjak sreće u našem društvu te je potrebno napraviti izmjene koje će stanovnicima osigurati sigurne poslove, veće plaće te više slobodnog vremena potrebnog za održavanje normalnih obiteljskih odnosa. Hrvatska ima velikog potencijala postati sretnijom državom ali o tome najviše ovisi političko djelovanje koje je trenutno nedovoljno aktivno po pitanju navedenog. „Europska komisija radi na zakonima koji će zahtijevati od članica da najmanje jedanput u dvije godine provedu istraživanja o sreći nacije kako bi povećali kvalitetu života svojih građana. To će morati i Hrvatska.“³⁹ Hrvatskoj bi uzorom trebala biti malena himalajska država Butan čiji je kralj uspostavio koncept bruto nacionalne sreće (BNS) te izostavio BDP vrijednost kao mjerilo sreće. U Butanu djeca još od vrtića i u školama uče o tome kako biti sretan i zadovoljan čovjek pa nakon školovanja izrastaju u samosvjesne i sretne mlade ljude koji izrastaju u sretne pojedince.

³⁹ Ibidem

ZAKLJUČAK

Pojam sreća se danas koristi na različite načine. U društvu je sreća emocija koju karakterizira zadovoljstvo, ali ono što je važno za navedeni pojam je to da u širokom smislu znači nešto dobro. Osnovne komponente sreće su: hedonička razina afekta sreće ili dobrobiti i životno zadovoljstvo. Pojavom industrijalizacije uništeni su tradicionalni predmoderni oblici društava te je nastalo industrijsko ili moderno društvo. Zemlje koje su najsretnije karakterizira povezanost, zajedništvo i potpora među stanovnicima. U takvim socijalnim država stanovništvo ima brojne pogodnosti vezane za obrazovanje djece, liječenje koje je dostupno i besplatno za svakoga, uslijed čega dolazi do zadovoljstva koje povećava razinu sreće kao emocije. Osim navedenog na sreću utječe i ne/zaposlenost stanovništva, visina plaće, odnosno dohotka, sigurnost, sloboda, stabilnost i mir u državi, zdravlje, aktivnosti pojedinaca, socijalne mreže te odnos prema okolišu. Pojam progresa društva odnosi na poboljšanje kvalitete života stanovništva na što utječe povećanje ukupnog blagostanja koje podrazumijeva zadovoljavanje temeljnih životnih, materijalnih i nematerijalnih potreba, aktivno djelovanje u društvu te poštivanje osobnih ciljeva. Svjetska baza podataka o sreći predstavlja arhivu rezultata istraživanja o subjektivnom uživanju u životu a osnovao ju je Ruut Veenhoven čija se trenutna istraživanja odnose na subjektivnu kvalitetu života. Sreća se često poistovjećuje sa blagostanjem. Za mjerenje blagostanja promatraju se mogućnosti kućanstava, pojedinaca, poduzeća i države kroz ostvarenu razinu dohotka i potrošnje, te se promatra da li stanovništvo živi iznad granice siromaštva. Pokazatelji blagostanja u nekoj državi su uglavnom razina BDP-a, sigurnost, povjerenje u učinkovitost javnih institucija, političke slobode, socijalna jednakost, također tu spadaju građanski i međunarodni konflikti te nepoštivanje demokratskog ponašanja. BDP je mjera koja se najčešće koristi na nacionalnoj razini mjerenja sreće i kvalitete života društva. Kao mjerilo sreće i dobrobiti BDP se često koristi u literaturi, ali nije uvijek sigurno mjerilo navedenoga jer nekada se kvaliteta života društva može smanjiti bez obzira na rast BDP-a.

Životna sreća društva se može mjeriti u globalnoj dimenziji i na nacionalnoj dimenziji. Zadovoljstvo se može mjeriti na raznim aspektima života, a najzastupljeniji aspekti u globalnim mjerenjima su zadovoljstvo poslom, zdravljem i obiteljsko zadovoljstvo. Za globalno mjerenje zadovoljstva životom koriste se skale i indeksi. HDI

je zbirna mjera prosječnog postignuća u ključnim dimenzijama ljudskog razvoja u koje spadaju: dug i zdrav život, znanje i pristojan životni standard. Indeks sreće planete (HPI) predstavlja indeks za mjerenje održivog blagostanja svega što čini život društva sretnim i dugoročnim. Indeks sreće planete utvrđuje koliko dobro nacije rade na postizanju dugih, sretnih i održivih života bez stvaranja štetnih ekoloških otisaka na planet Zemlju. Indeks HPI je važan jer se među ostalim indeksima ističe kao prvi indeks koji mjeri sreću, odnosno blagostanje koje je u vezi sa okolišem u skladu sa održivim - dugim i sretnim životima stanovništva neke države. Nacionalni indeks sreće u brojčanim rezultatima izražava pokazatelje kvalitete življenja određenog životnog okruženja ali i djelotvornost društva.

Svake godine se, od 2012. godine, od strane Ujedinjenih Naroda izdaje Svjetsko izvješće o sreći. Prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu prvih deset najsretnijih zemalja ostaju iste najsretnije zemlje koje su bile i u 2016. godini. Izmjene je imala Norveška koja je sa drugog skočila na prvo mjesto, zatim slijedi Danska, Island i Švicarska. Slijede Finska, Nizozemska, Kanada, Novi Zeland, Australija i Švedska. Čimbenici po kojima se mjeri sreća zemalja i koji se međusobno razlikuju su BDP po glavi stanovnika, dug životni vijek, socijalna podrška, povjerenje, percipirana sloboda donošenja životne odluke i velikodušnost. Prvih pet najsretnijih svjetskih zemalja u skupini prvih pet najsretnijih europskih zemalja: Norveška, Danska, Island, Švicarska, Finska i Nizozemska. Hrvatska je prema Svjetskom izvješću o sreći, kao europska zemlja u 2017. godini bila na 77. mjestu od ukupnog broja zemalja te je pripadala skupini manje sretnih zemalja. Izvješće o sreći 2018. godine analizira razinu sreće 156 zemalja svijeta i 117 zemalja kod kojih je izvršena analiza po sreći njihovih migranata. U izvješću se naglašavaju novi zdravstveni problemi koji su prijetnja sreći (pretilost, depresija i kriza od korištenja opijata). U 2018. godini najsretnije zemlje su bile: Finska, zatim slijedi Norveška, Danska, Island, Švicarska, Nizozemska. Agencija Hendaal je u Hrvatskoj razvila Hendaalov indeks optimizma – HIO 2002. godine. Važnost indeksa HIO je u njegovoj mogućnosti davanja pokazatelja ukupnog društvenog stanja. U Hrvatskoj se istraživanje kvalitete života od 2010. godine temeljilo na mjerenju putem Nacionalnog indeksa sreće. Analiza sreće u Hrvatskoj obuhvaćena je i UN – ovim Svjetskim izvješćem o sreći 2018. kada je bila na 82. mjestu. Hrvatska ima velikog potencijala postati sretnijom državom ali o tome najviše ovisi političko djelovanje koje je trenutno nedovoljno aktivno po pitanju navedenog.

SAŽETAK

Povezanost indeksa sreće sa razvojem društva

U radu je bilo riječi o povezanosti indeksa sreće sa razvojem društva. U radu je definirana sreća u društvu kao pozitivna emocija i odraz našeg zadovoljstva određenim područjem života, povezuje se sa nečim dobrim, sa kvalitetom življenja i blagostanjem društva. Nadalje u radu je bilo riječi o Svjetskoj bazi sreće, o povezanosti društvenog blagostanja i sreće te o BDP – u kao mjeri sreće. Osim navedenog posebna pažnja je usmjerena na indekse sreće, globalno mjerenje zadovoljstva (sreće) putem skala i indeksa te je definiran i objašnjen nacionalni indeks sreće (NIS). Zadnji dio rada usmjeren je na analizu indeksa sreće na temelju posljednjih izvješća o sreći u svijetu, pa je izvršena analiza globalne sreće, sreća međunarodnih migranata i analiza sreće na primjeru Republike Hrvatske.

Ključne riječi: sreća, indeks sreće, svjetska baza sreće, BDP kao mjera sreće, sreća međunarodnih migranata, sreća u Hrvatskoj

ABSTRACT

The connection of the happiness index and the development of the society

The paper deals with the connection of the happiness index with the development of society. The paper defines happiness in society as a positive emotion and a reflection of our satisfaction with a particular area of life, it is associated with something good, with the quality of life and the well-being of society. Furthermore, the paper discussed the World Happiness Base, the link between social well - being and happiness and GDP as a measure of happiness. In addition, particular attention has been focused on happiness indices, global measurement of happiness (happiness) through scales and indices, and a national happiness index (NIS) has been defined and explained. The last part of the paper focuses on the analysis of the happiness index on the basis of the latest reports on happiness in the world.

Keywords: happiness, happiness index, world happiness database, GDP as a measure of happiness, happiness of international migrants, happiness in Croatia

POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Giddens, A., *Sociologija*; Prema 4. engleskom izdanju, Globus, Zagreb, 2007.
2. Morris, D., *Što je sreća*, Algoritam, Zagreb, 2005.
3. Pennington, D. C., *Osnove socijalne psihologije*, Naklada Slap, Jastrebarsko, 2004.
4. Petak, Z., *Javna dobra i političko odlučivanje*, Hrvatska politologija, Fakultet političkih znanosti sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2001.
5. Rijavac, M., Miljković, D., Brdar, I., *Pozitivna psihologija*, IEP – D2, Zagreb, 2008.

Članci:

1. Babić, M., *Darivanje, preraspodjela i blagostanje*, Ekonomski fakultet sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2005., dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)
2. Briony Harris, *These are the happiest countries in the world*, WEF, 2018., dostupno na: <https://www.weforum.org/agenda/2018/03/these-are-the-happiest-countries-in-the-world/> (18.08.2019.)
3. Despot, S., *Zaboravimo BDP, budućnost je u ekonomiji sreće*, Tportal.hr, 2015., dostupno na: <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/zaboravimo-bdp-buducnost-je-u-ekonomiji-srece-20150829> (19.07.2019.)
4. Devčić, K., *Ekskluzivno Meik Wiking; On zna koja je tajna sreće i zašto su Danci najsretniji; 'Imao sam vrlo visoku plaću, dobre radne uvjete, ali dao sam otkaz i ostavio sve to iza sebe'*, Jutarnji.hr, 2018., dostupno na: <https://www.jutarnji.hr/kultura/knjizevnost/on-zna-koja-je-tajna-srece-i-zasto-su-danci-najsretniji-ima-sam-vrlo-visoku-placu-dobre-radne-uvjete-ali-dao-sam-otkaz-i-ostavio-sve-to-iza-sebe/7020984/> (18.07.2019.)
5. Frajman-Ivković, A., *Progres društva vođen subjektivnim blagostanjem: indeks sreće građana, Doktorska disertacija*, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, 2012., dostupno na: http://www.efos.unios.hr/afrajman/wp-content/uploads/sites/49/2013/04/Doktorska-disertacija_Frajman-Ivkovic.pdf (18.07.2019.)

6. Frajman Jakšić, A., Ham, M., Redek, T., *Sreća i ekološka svjesnost – čimbenici održivog razvoja*, Ekonomski vjesnik : Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues, Vol. XXIII No. 2, 2010, (str. 467-481.), dostupno na: www.hrcak.srce.hr (10.08.2019.)
7. Ralašić, T., Bogdan, Ž., *Sreća i ekonomska aktivnost*, Ekonomski pregled, Vol. 69, No. 4, 2018., (str. 350. – 395.), dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)
8. Tadić, M., *Što mjerimo kada mjerimo sreću? Metodološki izazovi istraživanja sreće*, Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb, Vol. 20 No. 2 (112), 2011., (str. 317-336), dostupno na: www.hrcak.srce.hr (18.07.2019.)

Izvješća:

1. Helliwell, J., Layard, R., Sachs, J. D. (ur.), *World Happiness Report 2018*, UN, 2018., dostupno na: <https://worldhappiness.report/ed/2018/> (11.08.2019.)
2. Helliwell, J., Layard, R., Sachs, J., D. (ur.), *World Happiness Report 2017.*, UN, 2017., dostupno na: <https://worldhappiness.report/ed/2017/> (11.08.2019.)
3. United Nations Development Programme: *Human Development Reports, Human Development Index (HDI)*, dostupno na: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi> (18.07.2019.)

Internetski izvori:

1. *Gospodarstvo*, dostupno na: http://www.udzbenici.com/U/prof/PiG/1_Upoznavanje_gospodarstvo.pdf (18.07.2019.)
2. Happy Planet Index, *About the HPI*, dostupno na: <http://happyplanetindex.org/> (21.07.2019.)
3. Henda Market Research, *Nacionalni indeks sreće (NIS)*, dostupno na: <http://www.henda.hr/rjesenja.aspx?pageID=80> (18.07.2019.)

4. World Database of Happiness: *Archive of research findings on subjective enjoyment of life, Structure of the collections*, dostupno na: <https://worlddatabaseofhappiness.eur.nl/> (19.07.2019)

POPIS SLIKA

Slika 1.: Model progresu društva.....	5
---------------------------------------	---

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1.: Najsretnije zemlje u svijetu prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014. – 2016. godine).....	18
Grafikon 2.: Najmanje sretne zemlje na svijetu prema Izvješću o sreći u svijet za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014. – 2016. godine).....	19
Grafikon 3.: Najsretnije europske zemlje prema Izvješću o sreći u svijetu za 2017. godinu (prosječna ocjena za razdoblje 2014.-2016. godine).....	20
Grafikon 4.: Distribucija sreće u svijetu.....	23
Grafikon 5.: Rangiranje najsretnijih zemalja na svijetu.....	24
Grafikon 6.: Kretanje HIO indeksa po mjesecima od ožujka 2002. do veljače 2016...	26
Grafikon 7.: Rangiranje Hrvatske prema Svjetskom izvješću o sreći 2018. godine....	28

POPIS TABLICA

Tablica 1.: NIS – mjesečna usporedba: travanj – svibanj 2012.....	27
---	----